

FEKETÉNÉ CSELÉNYI ZSUZSANNA

A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI PÁRT MEGALKALAKULÁSA ÉS MŰKÖDÉSE

Az a politikai csoportosulás, amelyet a "fajvédő eszmék" foglalkoztattak 1919-től, sorozatos kísérletek után pártalakítással határozta el magát.

A szervezkedési próbálkozásoknak az eredményeként 1924. október 19-én Kecskeméten az ÉME (Ébredő Magyarok Egyesülete) által rendezett nagygyűlésen a fajvédő nemzetgyűlési képviselők bejelentették, hogy országos politikai pártot alakítanak, Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt (röviden Fajvédő Párt) néven.

A párt programja október 1-jei Szózat című lapban jelent meg. A program hangzatos hosszú és homályos mondatokban megfogalmazott céljainak nem sok köze volt a gazdasági-társadalmi valósághoz. "... a keresztény vallás örökletű erkölcsének és szellemének, a fajtestvéri kötelezettségek megszilárdításával, a magyart a magyartól elválasztó osztályellentétek tudatos lerombolásával: minden javaknak a szigorúan védett magántulajdon elve alapján, de az egyetemes nemzeti és faji érdekek szerint való arányos és igazságos megosztását, ..." - tehát az osztálytársadalom keretei között szeretné az osztályellentéteket megszüntetni.¹ Rövidesen elkészült a szervezeti szabályzat is.² Az alakuló ülésre 1924. november 13-án IV., Irányi utca 21--23. sz. alatti helyiségben került sor. "Megjelentek elhatározták -- olvashatjuk --, hogy a kecskeméti népgyűlésen megszerkesztett és nyomtatásban is megjelent fajvédő kiáltvány értelmében megalakítják a MNFP (Fajvédők) név alatt az országos pártot. Előökké és pártvezérré megválasztják Gömbös Gyula nemzetgyűlési képviselő, nyugalmazott államtitkárt, aki a pártot irányítja és kifelé képviseli".³ A polgári ellenzék tiltakozott. A Magyarország c. lap a bajok okát abban látta, hogy Gömbös ugyan néhány emberrel kiment a kormánypártból, de a politikája ott maradt.⁴ Az Est megállapította, hogy még Bethlen a parlamentben a fajvédők ellen hadakozott, addig az országban a fajvédő politikát

engedte érvényesülni.⁵ A Fajvédő Párt karöltve az ÉME-vel széleskörű vidéki szervezésbe fogott. A Szózat október 29-i száma az ébredő gondolat térhódításáról tudósított a díósgyőri és perccesi munkások között, a november 4-i szám a hatvani nagygyűlésről számolt be, Gömbös, Ulain, Zsirkay beszédeiről. Fő témájuk: "A magyar faj érvényesülésétől függ a nemzet sorsa". Jászberény, majd Nagykanizsa a következő állomás. Ezeken a helyeken elmondott beszédekben kifejtették, hogy a kormány keresztény jelszavak fedezete alatt "zsidó politikát" csinál. Nem is lehet ez másként, fejtegették, hiszen a kormány tagjai rokonságban vannak a zsidósággal.⁶ A megüresedett miskolci 2. választókerület mandátumát jelöltjüknek, Borbély Macky Emilnek próbálták megszerezni. De hiába a Keresztény Gazdasági és a Keresztényszocialista Párt és még más számos fajvédő érzelmű küldött lelkes támogatása,⁷ a mandátumot a kormány jelöltje nyerte el.⁸ Közben a "magyar feltámadás harcosai, a szétszórtan küzdők otthonhoz jutottak." Az Irányi utca 21. szám alatt történt az "új táborverés". A segítő csapatok, a Keresztény Nemzeti Gazdasági Párt tagjai, Wolffók is megjelentek válaszként a demokrata blokk megalakulására, akik a fővárosi választásokra készültek. A fajvédők és a Keresztény Nemzeti Gazdasági Párt vezetői megegyezése alapján a budapesti Városházára csak keresztény pártiak vonulhatnak be.⁹ Az új otthonból szerteágazó párttevékenység indult. A csülörtök esti pártvacsorákon irányadó beszédek is elhangzottak, a fajvédelem mindennapos teendőit beszélték meg, és a stratégiát is itt alakították. Művészeseket szerveztek a Szózat és a Nép rendezésében a fővárosban, környékén és vidéken is. Ezeken a rendezvényeken általában az ÉME vezetősége a fő szervező, a programbeszédeket a fajvédő vezérek tartották.¹⁰ A legjelentősebb beszédekhez a vidéki tagokat is meghívták. Ilyen alkalom volt 1925. február 18., amikor Bethlen választójogi álláspontjával szemben Gömbös a falvakban a titkos szavazás mellett foglalt állást. Az ipari gócpontokban azonban, ahol nemzetközi elveket vallanak, a nyílt szavazás szükségességét vallották. "Fontos ez a kérdés azért, mondotta --, mert meg akarjuk dönteni ezt a rendszert, amely a keresztény eszmétől minden vonalon eltért".¹¹ 1925. június 12-én a MOVE és az ÉME "a két impozáns egységű fajvédő sereg" hatalmas demonstrációt szervezett a kormányzó tiszteletére Az Újság c. lap támadásaira válaszolva.¹²

Az időközi választásokon azonban a fajvédelem impozáns egysége sem

képes eredményt hozni, Miskolc után Győr, Tab és Hatvan szaporították a kudarcok számát. Gömbös Gyula nyílt levélben tiltakozott a kormánypárt módszerei miatt, a lélekvásárlás, a fenyegetések, a brutalitás ellen.¹³ Csupán Letenyén sikerült a sokat hangoztatott erkölcsi és politikai győzelem mellé a mandátumot is megszerezni.¹⁴ A világ nemzeti-nacionalista társadalmainak találkozását ünnepelték a fajvédők október első napjaiban. Budapesten osztrák--magyar--román antiszemiták és antibolsevisták foglalták írásba, hogy országaik nemzeti keresztény szervezetektől szorosabb együttműködésre fogják felszólítani. Magyar részről ezt a felhívást Eckhardt Tibor írta alá. Az ÉME országos igazgatósága megtárgyalta és elfogadta a nyilatkozatot. Ezen kívül hét ország fasiszta hajlamú egyetemi ifjúsága állapodott meg, hogy küzdeni fog a numerus claususért.¹⁵ A párt életében az új esztendő jelentős eseményt hozott, a választásokat. Gömbös sorozatban adott kifejezést reményének: "a választásokon pártom megerősödését várom".¹⁶ A céltudatos előkészületeket apró események zavarták. Kádár Lehel felekezet elleni izgatás címén egy hónapi fogházra ítélték -- immár tizenhatodszor. A szegedi bíróság nem volt hajlandó akceptálni a fajvédők azon álláspontját, hogy a zsidóságot nem felekezetként, hanem fajként kell kezelni.¹⁷ Kellometlenül érintette a pártot Kiss Menyhért képviselő kilépése és vádjai, miszerint a párt kormánytámogató, nem eléggé ellenzéki. Gömbös ugyanakkor nem tette felelőssé a kormányt a frankhamisítási ügyben, mert az árnyékot vetett a fajvédőkre is. A Szózat cáfolta a párt bomlásának a hírért,¹⁸ "A frank-ügyben a fajvédőknek nem a kormány, hanem a nemzet érdekében kellett Bethlen mellé állni, ez nem jelenti az ellenzéki álláspont feladását."¹⁹ A kormány bírálata mellett a szociális kérdések napirenden tartása is a választási harc egyik eszközét jelentette. Júliusban megjelent egy részletesen kidolgozott tervezet arról, hogy hogyan lehetne olcsóbb lakásokhoz juttatni a fajmagyarságot.²⁰ Az október 28-i pártvacsorán az újpesti kerületi fajvédő csoport tartott haditanácsot a fővárosi választásokkal kapcsolatban Gömbössel, aki bejelentette, hogy a párt nemcsak az ország minden kerületében állít jelölteket, hanem a fővárosban is fajvédő listával indul. A vacsorán megjelentek a salgótarjáni ébredő bányászmunkások képviselőjében a sasok (az ÉME fegyverező, testedzést szolgáló sportosztálya) az új egyenruhájukban, átnyújtották fegyverüket, a díszes fokost Gömbösnek, aki bajtársi sze-

retettel üdvözölte "munkástartestvéreit". "A fókusz, amelyet átnyújtottatok nekem, -- mondotta Gömbös -- azt jelenti, hogy a magyar szociáldemokraták megköszönték a múltat, és nacionalisták akarnak lenni. Mi megbecsüljük a munkást, és a munka zászlaja alatt sorakozunk. Mi, fajvédők, hirdettük azt, hogy a magyar politikai és társadalmi élet csak úgy erősíthetik meg, ha a társadalmi osztályok harmóniája biztosítva lesz."²¹ A választási kerületekben már novemberben 50 vidéki egyéni kerületben, és 17 titkos szavazásos városi kerületben állítottak jelöltet. Végül csak 42 kerületben szerezték meg a szükséges aláírásokat.²² A választási hadjáratnál szinte egyszerre indul a panaszáradat is a visszaélések, a kormánypárt, a hatóságok terrorja ellen.²³ Alapos szervező és propagandamunka ellenére sem vált így valóra a reményük. az új országgyűlésben összesen négy fajvédő képviselő kapott helyet. Borbély-Maczkó Emil -- Miskolc, Gömbös Gyula -- Abádszalók, Héjjas Iván -- Kunszentmiklós, Kontra Aladár -- Budapest. Ráadásul Héjjas nem is tagja a Fajvédő Pártnak, igaz, azonnal bejelenti Gömbösnek, nyilvánosan, hogy a parlamentben mint a fajvédő párt tagja fog működni. Nem jutott mandátumhoz Zsilinszky Endre és Eckhardt Tibor sem. Hogyan magyarázták a fajvédők ezeket az eredményeket, vagy inkább eredménytelenséget? A szokásos módon. A kormány presszióját vádolták, "az én pártommal igazságtalanságot követtek el, nem négy fajvédő képviselőnek, hanem 25-nek kellene itt ülni az én tapasztalásom szerint."²⁴ - jelenti ki Gömbös. Erkölcsi győzelmet emlegettek, s azt, hogy a fajvédő programnak valójában óriási többsége lesz a parlamentben. Cáfolták a liberális sajtó szenzációját, a pártban nem történt szakadás, "a terror és a demokrata gyűlölködés csak erősíti a fajvédőegységet. Válasz csak a legnagyobb fajvédő aktivitás lehet", az erők még határozottabb megszervezése.²⁵ Tény azonban, hogy a következő időkben a szervező munka során Gömbös, Eckhardt, Zsilinszky nevét nem találjuk egymás mellett, mint korábban gyakorta. A választási harcokkal kapcsolatban a párt 1924-ben született programját újabbakkal bővítették "a magyar erő érvényesülése érdekében".²⁶ Az átdolgozott program tartalmazta a "munkaprogramot" is, amely az országos szervezkedést éppúgy felölelte, mint a parlamenti tevékenységet.

A fajvédők már az első programjukban, 1924-ben meghatározták az általuk megvalósítani kívánt államformát, az ősi apostoli királyságot.²⁷

A fajvédők a szabad királyválasztókat erősítették, míg a keresztényszocialisták legitimisták voltak. A legitimisták táborra a huszas évek elején, az eredménytelen királypuccsok után gyengülni kezdett, az évtized végére pedig szinte szétszóródtak. Az 1926. évi választások után jelentős politikai tényezőnek már nem számítottak. A párt az országos szervezkedésről csak márciusban tudósított. A szervező munka alapvetően új vonása -- új kiáltványuknak megfelelően -- a fajvédő párt gazdasági szervezeteinek megalakítása, főként az iparosok és a munkások tömörfítése. A sztrájkok kiküszöbölésére munkásbíróságok létrehozását tartották szükségesnek. Munkaszabadság, a munkásság elpolgárosítása szerepelt a kiáltvány pontjai között. Gömbös nem hajlandó tehát az internacionalista munkástömegekről sem lemondani, sőt célul tűzték ki a városi--községi testületekben is jelentős pozíciók megszerzését. A párt csütörtök esti vacsoráit Pest környékén, valamint az ország nagyobb városaiban, falvaiban szervezték.²⁸ Gömbös országos pártszervezet kiépítését és a párt akaratának teljes érvényesítését határozta el. A külpolitikai kérdéseket a területrevízió szempontjából vizsgálta. A pártprogram külpolitikai vonatkozásait részben a korábbról örökölt gondolati tényezők alkották, mint például a szláv túlsúlytól való félelem. Ezen az alapon utasított el minden, a Dunaközföderáció létesítésére irányuló gondolatot, mert ez szerinte Magyarországot a szláv többségű államok befolyásának vetné alá. A pártvezér bírálta a kormányzati politikát, azért is, mert a békeszerződés és ebben a kisebbségek jogainak becsületes végrehajtását, a trianoni határokon túl élő magyarok minimális jogainak érvényesítését sem volt képes elérni, sőt a Népszövetségben hangot sem adott ennek. A Jugoszláviával folytatott rekompenzációs tárgyalások a fajvédők figyelmét az új lehetőségek irányába terelték.

Megfogalmazódott, hogy az ország intelligencia-fülöslegét csak keltre lehet exportálni. A magyarság küldetése, hogy a Balkán felé kultúrát közvetítsen, s "nem lesz többé szükségünk nyugatra, amely ezer éven keresztül volt hálátlan Magyarországgal szemben."²⁹ A szociális kérdések nemcsak a pártvacsorákon, hanem az országgyűlésben is hangot kaptak. Az agrárkérdés megoldása sokirányú tevékenységgel lehetséges, vallotta Gömbös. Szükségesnek tartotta a földművesiskolák, kísérleti állomások létesítését, a termelésértékesítés megszervezését, helyes adópolitika ki-

dolgozását, külpiac teremtését.³⁰ A fajmagyar vidékekre -- Hajdúság, Jászság, Kis- és Nagykunság -- kórházat követelt, az egészségügyi ellátás kiépítését.³¹

Ebben az időben a földreform kérdését már nem feszegeti, a későbbiekben -- különösképpen pedig kormányra kerülése után a '95 pontban, nemzeti munkatervében nem is említi. Olyan kultuszreformot kívánt, amely szerint közvetíthessük a nyugati kultúrát kelet felé.³² Szerinte a fajvédők programjából -- amely ezeknek a problémáknak a megoldására is javaslatot adott -- a kormány semmit sem valósított meg.³³

Mint említettük, a numerus clausus kérdése a parlamentben születése pillanatától állandó vita tárgyát képezte. Lábián Béla indítványát: "Mondja ki a képviselőház, hogy a numerus clausus törvény, mely fajokról szól, és nem felekezetekről, az izraelita felekezet tagjaira nem vonatkozik", elvetik.³⁴ A vita a Házon kívül folytatódott, a felheccelt egyetemi ifjúság utcai tüntetéseket, az egyetemeken verekedéseket rendezett.³⁵ A zavargások a debreceni és a szegedi egyetemekre is áttérjedtek.³⁶ Gömbös a parlamentben 1928 februárjában ismételten állást foglalt a törvény és annak fajvédelmi jellege mellett.³⁷ Már folytak a titkos tárgyalások Gömbös belépéséről a kormánypártba, amikor az ÉME ismét rendezte soraít. Buday Dezső, az új elnök nyilatkozata szerint a közel múltat tespedés, céltévesztés jellemezte. "A dolgoz társadalom éli a legkeservesebb életet. Én nem hirdetek programot ..., de ha a törvény gyenge, a társadalom ereje kényszerítse kötelessége teljesítésére". Az alapszabálynak is csupán néhány pontjában történt változás az 1924-eshez képest.³⁸ Ezekre az esztendőkre azonban a bethleni politika olyan diktatórikus centralizált bürokráciát épített már ki, amelyben az ellenzék is gombnyomásra működött. Az ÉME tevékenységét is meghatározott keretek közé szorította.

Amikor fölröppent a hír, hogy Gömböst, miután visszalép a kormánypártba, honvédelmi államtitkárrá fogják kinevezni, már készen állt a meg egyezés Bethlen és a fajvédő párt vezére között.³⁹ Bethlen tehát úgy állította helyre a "nemzeti egységet", hogy a szélsőjobboldal vezérének egyéni ambícióit kihasználva bevonta saját pártjába, kormányzati munkájába. Ezúttal megjelent az Országos Fajvédő Párt vezetőségének közlöménye, amelyben bejelentette megszűnését, beolvadását az egységes pártba 1928.

szeptember 6-án. "A kormány és az egységes párt működése -- olvashatjuk itt -- az ország újjáépítésének fundamentumát rakta le."⁴⁰ Egy évvel korábban Gömbös még ennek az ellenkezőjét nyilatkozta. Most a "nagy érdemeket szerzett Bethlen István gróf és pártjának programját teljes egészében elfogadva" csatlakozott az egységes párthoz. Nyílt levélben, amelyben minden fajvédő párttaghoz szólt, megállapította, hogy a politikai magvetés nehéz munkáját a fajvédelem terén befejezték, a kormány programjuk jórészt megvalósította. A csatlakozás pedig a realpolitikát és nem az elvek feladását jelenti. "Bár senkit nem akarok befolyásolni, jólesne, ha helyeselnéd elhatározásomat és követnéd" -- üzeni mindenkinek, aki elismeri vezérének.⁴¹

Két irányból reagáltak az eseményre. A Fajvédő Párt soraiból felháborodva, a közgyűlés (vagy legalább a választmányi gyűlés) döntésének mellzőése miatt. Helyette "cézári gesztussal kivégezted vagy legalább kivégezni véled a mi pártunkat ... nem követünk .. nem engedjük a Magyar Fajvédő Pártot megsemmisülni, mert az egyéni érvényesülésen felül még nagyobb értékek is vannak."⁴² De hiába ígéri Mészely Lajos, A Cél főszerkesztője, hogy "A vezér nélkül maradt Magyar Fajvédő Pártot újjá fogjuk szervezni", ez a törekvés elalszik.⁴³ A Fajvédő Párt nem kel életre többé, de igaza van Gömbösnek, a magvetés; a zavaros fajelmélet, az antiszemita gyűlölködés sokáig téthivatalosan eltemert, és még tovább az emberek jórészeinek gondolkodását befolyásoló tudati lényező maradt. A másik irányból, az egységes pártból is reagáltak rá. Néhányan ugyanis tiltakozásként kiléptek a kormánypártból, sőt Kállay Tibor a mandátumáról is lemondott.⁴⁴

A politikai életben egy ideig még gyűrűzött a vita arról, hogy Gömbös Egységspárti, vagy Bethlen Gömbös párti-e, ám a kialakuló körülmények közepette a vita lassacskán megszűnt.

Jegyzetek

1. Szózat 1924. október 1. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt programja: "Mit akarunk"

"Mit akarunk"

Akarjuk a magyar nép egyetemének öntudatra ébresztését és megerősítését, ismerje és becsülje meg önmagában a maga ősi gyökerű faji, erkölcsi, szellemi és testi erőit, fejlessze ki azokat a maguk teljességében, és készüljön fel nagyszerű világtörténelmi küldetésére.

Akarjuk szabad és egységes nemzeti társadalom szerves felépítését, a keresztény vallás örökéletű erkölcsének és szellemének a fajtestvéri köteleknek megszilárdításával, a magyart a magyartól elválasztó osztályellentétek tudatos lerombolásával: minden javaknak a szigorúan védett magántulajdon elve alapján, de az egyetemes nemzeti és faji érdekek szerint való arányos és igazságos megosztását, a termelő munka megbecsülését és társadalmi védelme, a nemzeti hivatásáról megfélekezett nagyvagyon és kapitalizmus súlyos kirovósejének megszüntetése, s a lelki-testi kiválóság szabad kibontakozásának biztosítása révén.

Akarjuk a lelki-ben-testben megerősített magyar nép politikai, gazdasági és művelődési felszabadítását s ennek törvényhozási úton való azonnali biztosítását: a népies erőket eltorvasztó, zsidóság által megszerzett minden földbirtoknak, ipari, kereskedelmi és banktőkének a zsidóság országos részaránya határáig való visszaszorítását céltudatos, tervszerű, törvényhozási, társadalmi és kormányzati munkával.

Akarjuk az újjászervezett nemzeti társadalomra, az ősi apostoli királyság történelmi formájában, erős és független nemzeti állam szerves felépítését a lelki-testi kiválóság természetes kiválasztódásának és az egységes magyar nemzet akaratszabadaságának elve szerint.

Legyen a magyar állam csupán továbbfejlődési formája, öntudatos hatalmi szerve a magyar társadalomnak, hassa át mindkettőt az az egységes nemzeti szellem, az állam biztosítsa a népies erők szabad fejlődését, de törjön le minden tervet vagy megmozdulást, mely a nemzeti állam ellen készül, törje le elsősorban a kapitalizmusnak és az

ezzel szövetkezett nemzetközi forradalmi erőknek nemzet- és keresztényellenes, az állam fölébe törekvő hatalmi túllengését.

Akarjuk, Magyarország gazdasági életének agrár szellemben való újjászervezését: a népies gazdasági erőknek az állam céltudatos gondoskodása útján való kifejtését, szemben a gazdasági liberalizmussal, mely a tőkeérdeket mindenhalová tette, és a gyengébbeket védtelenül kiszolgáltatta a gazdaságilag erőseknek. Az ekként újjászervezett magyar nemzet számára politikailag független, területileg és gazdaságilag életképes Magyarországot akarunk. Csak a magyar kérdés becsületes rendezése adhatja vissza Magyarországot világtörténelmi küldetésének, melyet a művelt nép társaságában ezer esztendőn keresztül mindekor dicsőségesen töltött be.

Külpolitikában:

Követeljük az öncélú és cselekvőképes magyar politikát, amely megvalósulásához segíti a politikailag és gazdaságilag független, életképes Magyarországot.

E cél elérésére a szlávság túlsúlyra irányuló törekvéssel szemben a velünk szoros érdekű nemzetekkel való szoros barátságot és együttműködést.

A legélesebben elutasítunk magunktól minden, a volt Osztrák-Magyar Monarchia vagy Duna-konföderáció létesítésére irányuló gondolatot, amely Magyarországot végérvényben szláv többségű államok befolyásának vetné alá és a magyar nemzeti akaratot többségi szóval teljesen elnémíthatná.

Követeljük a wilsoni elveket megcsúfoló és erőszakkal ránk kényszerített igazságtalan trianoni békeszerződés revízióját, és szembeállítjuk minden politikával, mely a trianoni határok közé szorított életképtelen Magyarországot jelen helyzetében megmerevíti.

Követeljük a békeszerződés és kisebbségi szerződések becsületes végrehajtását a trianoni határokon túl élő magyarság kisebbségek jogainak hatóságos védelme és katonai leszerelés általános és egyforma végrehajtása és ellenőrzése tekintetében. Élesen elítéljük a jelenlegi kormányzati politikát, mely a Népszövetség egyoldalú, s a győzők hatalmi ér-

dekeit részrehajlóan kiszolgáló eljárásaival szemben a nemzeti szempontokat nemcsak, hogy védelmezni, de kifejezésre juttatni sem képes.

Közgazdasági téren:

Követeljük az egész gazdasági életnek a nemzetfenntartó magyarság érdekei szerint és a nemzet agrár jellegének megfelelő gyökeres reformját: ezért követeljük az ingó tőkének, elsősorban pedig a pénznek és a hitteleszközöknek a nagybankok kirívóan faji önkényuralma alól való felszabadítását és követeljük, hogy minden 20 ezer-nél nem népesebb községben bankmonopóliummal ellátott községi lakarékpénztár állítsanak fel, a 20 ezer-nél népesebb községben pedig a betét gyűjtéssel foglalkozó összes pénzintézetek a törvényhozás által részletezendő szempontból hatósági felügyelet alá helyezzessenek.

Követeljük a Nemzeti Bank alapszabályainak akként való megváltoztatását, hogy a Jegybank által kihelyezett hiteles összegének legalább 20 %-a mindenkor a mezőgazdaságnak, 20 %-a pedig a Budapesten kívül levő iparnak és kereskedelemnek jusson.

Követeljük az összes közszükségletet képező ipari tömegcikknek, a kisipar üzeméhez szükséges tömegcikknek vámjának teljes eltörlését és a jelenlegi nemzetsorvasztó vámrendszerrel szemben egy olyan vámrendszer sürgős megvalósítását, amely először ipari hitbizományok felállításával lenyésztesével szemben a fogyasztók millióinak és a nemzeti termelés alappilléreinek a magyar mezőgazdaságnak érdekeit tartja szem előtt.

Követeljük, hogy azon vérlázító adózási aránytalanságok, mely a kifizetésű egyének terhére, másfelől pedig a nagytőkések a nagyvállalkozók, a nagybankok és egyéb hasonló gazdasági tényezők javára fennállanak, haladéktalanul kiegyenlíttessenek, közismert és botrányos adócsalások, adóalapeltitlítások és más adózási visszaélések pedig könyörtelen szigorral üldöztessenek, mégpedig tekintet nélkül az érdekelték társadalmi állására, előkelő összeköttetéseire és vagyoni viszonyára.

Követeljük a földreform gyors részrehajlatlan és lelkiismeretes végrehajtását, úgyszintén a történelmi középosztály birtokállományának fokozott védelmét, követeljük az összes idegen kézen levő nagybirtokok megváltozását, követeljük az ezer holdnál nagyobb terjedelmű hitbizo-

mányok megszüntetését, és követeljük a magánbirtokoknál -- az erdőterületek levonásával -- a 15 ezer holdas birtokmaximum törvénybeiktatását.

Követeljük a magyar faj gazdasági érdekeinek intézményes védelmét, s ezért követeljük a magyar faj és a vele testvéri egyetértésben élő nemzetiségek rovására elhatalmasodott zsidóságnak nemzeti kisebbséggé való nyilvánítását; vagyis követeljük, hogy a zsidók törvényeink és hatóságaink által a jövőben mindekor egy külön nemzeti kisebbség módjára akként kezeltessenek, hogy újabb gazdasági és társadalmi térfoglalás által a nemzet őslakóinak további kiszorítása, kifosztása és elsorvasztása megszűnjön.

Követeljük a zsidó bevándorlás törvényhozási tilalom folytán való gyökeres beszüntetését és minden nem magyar lakos zsidónak haladéktalan kiutasítását.

Követeljük az egy országos foglalkozási kataszter felállítását és egyúttal törvényes intézkedést arra nézve, hogy a zsidók ezután sem az ipar, sem a kereskedelem, sem a szellemi foglalkozások terén újabb elhelyezkedésre mindaddig ne bocsáttassanak, amíg az állatuk jelenleg elfogadott helyek száma foglalkozási áganként és községeinként a törvényhozás által megállapított határig le nem csökken.

Közjogi téren:

Követeljük a hatóságok és községek életképes önkormányzatát, mely oknál fogva a törvényhatósági és községi tisztikarok államosítását és az állami felügyeleti jog további kiterjesztését ellenezzük, követeljük így a törvényhatóságok, valamint a községek pénzügyi életének oly módon való törvényes megszervezését, hogy ezek gazdasági tekintetben önállóak és függetlenek legyenek.

Követeljük az állami központi (miniszteriális) igazgatásnak decentralizálását, az igazgatás lényeges egyszerűsítését és a pénzt, időt munkaerőt fecsérítő bürokratikus rendszer sürgős megszüntetését.

Követeljük a bírói függetlenségnek fokozott mértékben leendő biztosítását és tiszteletben tartását, úgyszintén a kufár szellemnek úgy törvényeinkből, valamint az igazságszolgáltatásból leendő kipusztítását.

Követeljük a választójognak a nemzeti állam érdekei szerint való szabályozását a titkosság alapján.

Kultúrpolitikánkban:

Követeljük a római katolikus egyház autonómiáját.

Követeljük a keresztény felekezetek békéjének és együttműködésének megvalósítását; az 1848. évi XX. törvénycikk végrehajtását.

Követeljük a mai foltozgatás helyett iskolarendszerünknek a fajvédő gondolat és a múlténál határozottabb nemzeti szellem jegyében, s az ország agrárius jellegének kidomborításával megvalósítandó gyökeres, átfogó és egységes újjászervezését; a mai pusztá ismeretközvetítés mellett határozott jellemnevelést, a keresztény vallás erkölcsének és szellemének s a fajtestvéri együttérzésnek és kötelességnek sz ifjú lélekbe való minél teljesebb beplántását.

Követeljük a céltudatosabb, szélesebb és teljesebb népnevelést s a kötelező ingyenes népoktatásnak a gyermek 14. életévig való felmentését, a kötelező népoktatási vagy ipari, kereskedelmi szakoktatás; a falusi és tanyai iskoláztatás nagyarányú kiépítését, egész népszakoktatásunknak korszerű reformját, a népiskolák, vagy szakiskolák mellett minden községnek a birtokreform kapcsán szervezendő kis mintagazdaságok felállítását.

Követeljük az egységes nemzeti szellem biztosítására középiskoláinknak egységesítését a gyermek 14. életévig, hogy így a középiskoláknak csak felsőbb négy osztályában váljon el a gimnázium a reáliskolától.

Követeljük a közoktatási numerus claususnak az összes főiskolára és középfokú iskolára leendő kiterjesztését és lelkiismeretes megtartását.

Követeljük az új nemzeti diákszellem jegyében főiskoláinkban az ifjúsági autonóm szervezeteinek és gazdasági önsegélyt célzó intézményeinek további kiépítését és hathatós állami támogatását.

Követeljük az egész iskolarendszerünkben a kisdedóvodától az egyetemig a testnevelésnek a szellemi oktatással való egyenrangúsítását; egy nagyszabású testnevelési tervnek iskolarendszerünkbe való szerves beépítését, a mai végrehajlatlan testnevelési törvény megfelelő kiegészítését a minden magyar ifjúra és nőre 20. életévig kötelező testnevelés elve alapján s a törvény sürgős és erélyes végrehajtását; a

cserkészmozgalomnak az általános nevelési rendszerbe való szerves beillesztését és megfelelő állami támogatását.

Követeljük a nőnevelésnek korszerű újjászervezését, különösképpen a népnevelés területén a női jellemnek és különleges gazdasági képességeknek a magyar nő nemzeti hivatásával összhangzatos kifejlesztésére.

Követeljük a magyar faji géniusz legfelsőbbrendű kivirágzásának, a magyar tehetségnek állami és társadalmi védelmét, szabad kibontakozásának biztosítását, s e cél elérésére céltudatos fajvédő irodalom- és művészetpolitikát.

Követeljük fajvédő, nemzetnevelő és nemzetszervező társadalmi egyesületek szabad mozgásának és fejlődésének állami biztosítását és védelmét.

Szociálpolitikában:

Követeljük a közalkalmazottak fizetésének egy éven belül a békefizetések mértékére való felemelését; a közalkalmazottak programcímjén törvényhozási úton való sürgős megvalósítását, hogy nemzetünknek az a nagyértékű és az államot elsősorban reprezentáló rétege áthelyezés, előrelépés és fegyelmi felelősség szempontjából minden politikai befolyástól mentesíthessék, a B-listára helyezendő közalkalmazottak kiválasztásának azon autonóm szervezeteire bízását.

Követeljük a szégyenletesen elhanyagolt hadirokkant-, hadiözvegy- és hadiárvaügy végleges törvényes rendezését, a meggyógyult vagy ellátott rokkantak kiselejtezés és a valóban ellátatlan rokkantak emberséges létminimumának biztosítása révén, mely nem lehet kisebb legénységi állományban havi 75 aranykoronánál, tiszti állományban 150 aranykoronánál; a hadirokkantak számára ingyenes gyógykezelés és kórházi kezelés törvényes biztosítását; minden köz- és magántisztviselők a hadirokkantak elsőbbségi igényének a végrehajtásánál való fokozott révényrejuttatását; a hadiválság esélyes és hiánytalan végrehajtását s egy nagy hadirokkant alap létesítését.

Követeljük végül a hadirokkantoknak hatóságok és magánosok részéről kijáró különös tiszteletadásnak és megbecsülésnek törvénybeiktatását és szigorú megtorlást a rokkantakkal szemben elkövetett minden igazságtalanságra, méltánytalanságra és megbántásra.

Követeljük a vagyontalan főiskolai ifjúságnak megfelelő magánlakásoknál

és fokozott mértékben kiépitendő internátusokban való állami elhelyezését és a mezákon való teljes ellátását; a főiskolai ifjúság gazdasági önszegélyének megfelelő állami támogatását; a birtokreform keretein belül minden főiskola mellett egy nagy diáksporttelep és legalább részben az ifjúság által megművelendő diákgazdaság felállítását, hogy a magyar ifjúság a magyar föld ismeretében, szeretetében és megmunkálásában nőjön fel.

Követeljük a gyári üzemekben legalább egy évet dolgozó minden munkásnak arányos részesítését a tiszta nyereségben, befektett munkájának tökécsítése alapján; az iparfelügyelet gyökeres törvényes reformját, az iparfelügyelők hatósági jogának és szociális felelősségének lényeges kibővítésével, a munkabiztosítás gyökeres és átfogó törvényes reformját, s abban a kevesebb adminisztráció és több segély elvének érvényrejtését; valamint a biztosítás kiterjesztését a rokkantságra és aggkorra; törvényhozási intézkedéssel munkásotthonoknak állami felügyelet és állami segítség mellett az ipari üzemek által való kötelező felállítását.

Követeljük a munkásság teljes szervezkedési és munkaszabadságának törvényes biztosítását az állami rend keretein belül; a szakszervezeteknek biztosított nagy gazdasági mozgási szabadság mellett a szervezeteknek minden politikától és párttól való függetlenítését; a nemzeti és keresztény munkásmozgalmakkal szemben megnyilvánuló és a munkaszabadság elvét megcsúfoló szociáldemokrata szakszervezeti terrornak törvényes megakadályozását.

Követeljük a mezőgazdasági munkásság szociális érdekeinek és méltányos bérigényeinek fokozott állami védelemben való részesítését; az iparfelügyelet mintájára széles hatósági n joggal rendelkező mezőgazdasági munkásfelügyelet felállítását; a mezőgazdasági munkásbiztosítás gyökeres törvényes reformját s abban a munkás és család kötelező rokkantsági és aggkori biztosítását.

Követeljük a gazdasági törvényeinknek, elsősorban a kereskedelmi törvénynek a modern magyar állam újonnan jelentkező szociális szükségletei és agrár jellege kellő figyelembevételével megvalósítandó reformját; a büntetőtörvénykönyv megfelelő reformját, s abban különösen a gazdasági jellegű, s a dolgozók munkáját kizsákmányoló, egzisztenciá-

ját és egészségét veszélyeztető bűncselekmények drákói megtorlását; minden szociális tendenciájú kormányzati rendelkezésnek szigorú büntető szancióját, hogy a nemzet minden tagja érezze minden léptében az állam védő és gondoskodó kezét.

Követeljük a közegészségügy államosítását és a magyar nép egészséges fejlődését biztosító s a helyes decentralizáció elve szerint megvalósítandó újjászervezését."

2. BFL VII. 5. c. Budapesti Büntetőtörvényszék büntetőperes írtai 652/1926. Erdősi Dezső pere.
3. Uo.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Felvétetett Budapesten 1924. november hó 13-án Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt IV., Irányi utca 21-23. szám alatti helyiségében, a párt megalakulása tárgyában tartott értekezleten és alakuló gyűlésen.

Elnökölt Surgoth Gyula, a jegyzőkönyvet vezette Szombatfalvy Majthényi Miklós.

Jelen vannak: dr. Kontz János, dr. Sajgó Győző, Halaman Ferenc, páter Bonis Arkangyal, Dobos László, Kontra Aladár, Mitrovics Gyula, Lenkey Lehel, Zilahi Kis Lajos, Csanády Aurél, dr. Dáner Béla, dr. Szűcs Andor, dr. Méhely Lajos, Irenkó József, Lóth Béla, Katona József, Rákóczi Béla, Guldenfingen József, Plettler Imre, Dietz Emil, Anka János, dr. Balonyi Imre, Héjjas Iván, dr. Balázs István, belatini Braun Géza, Siebest Gyula, dr. Dániel Sándor, Takách József, Kovács Lajos, vitéz Gálócsy Zsigmond, Kutrucz Ede, dr. Pfeiffer Miklós, ifj. Bocziszky Mátyás, Zsilinszky Gábor, dr. Daranyi Ferencz, Klausz Gyula, dr. Subert Zoltán, Egyházy Béla, Tuchányi Egon, dr. Zimmerman Lajos, dr. Nagy Elek, Hefthy Richard, Lukacsovich Lajos, Körösy János, dr. Hammersberg Elemér, Doró Gábor, ifj. Nagy János, Szabó János, Ghillány József, Sós Endre, Csekő Kálmán, Kovács József, Horváth János, Balogh Ferenc, dr. Kont István.

Megjelentek elhatározták, hogy a kecskeméti népgyűlésen megszerkesztett és nyomtatásban is megjelent "fajvédő kiáltvány" értelmében megalkítják a HNFÖ (Fajvédők) név alatt az országos pártot.

Elnökké és pártvezérré megválasztják Gömbös Gyula nemzetgyűlési kép-

viselő, nyugalmazott államtitkárt, ki a pártot irányítja és kifelé képviseli. A szervező és propaganda munkálatok elvégzésére az országos pártigazgatói teendők végzésével dr. Szombathalvy Majtényi Miklós miniszteri osztálytanácsost bízzák meg. A párt gazdasági ügyeit a pártgazda - Hír György nemzetgyűlési képviselő végzi.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkérelnék: dr. Sajgó Győző és dr. Balonyi Imre.

K.M.F.

dr. Szombathalvy Majtényi Miklós
jegyző

dr. Surgoth Gyula
elnök

MIÉP
központi
Pártigazgató
helyettese

Hitelesítők
dr. Balonyi Imre
dr. Sajgó Győző

4. Magyarország, 1924. október 21.
5. Az Est 1924. október 21.
6. Szózat, 1924. november 28.
7. Ua. 1924. november 25.
8. Ua. 1924. december 16.
9. Ua. 1924. november 14.
10. Ua. 1925. március 1., március 6., április 21., június 9.
11. Ua. 1925. február 19.
12. Ua. 1925. június 13.
13. Ua. 1925. augusztus 11.
14. Ua. 1925. október 30.
15. ua. 1925. október 14.
16. Ua. 1926. január 23.

17. Ua. 1926. február 9.
18. Ua. 1926. február 13.
19. Ua. 1926. március 6.
20. A Cél, 1926. 254.
21. Magyar Újság, 1926. október 9.
22. Magyar Újság, 1926. november 14.
Magyar Újság, 1927. január 28.
23. Magyar Falu, 1926. november 8.
24. Napló, II. március 16., április 6, 27. ülés 87.
25. Magyar Falu, 1926. december 26.
26. Magyar Újság, 1926. november 25., 26., 27.
27. Magyar Újság, 1927. január 23., január 28.
28. Magyar Újság 1927. március 11., március 25., április 1.
29. Magyar Újság 1927. március 25.
30. Napló, 1927. III. 287.
Magyar Újság, 1927. március 18.
31. Napló, III. 1927. 72.
32. Magyar Újság, 1927. március 11.
33. Napló, I. január 28., március 11.
34. Napló, II. 1927. május 12. -- május. 30. 71--73.
35. Napló, VI. 1927. október 25. 22-28.
36. Napló, VI. 1927. október 26. 168.
37. Napló, 1928. február 23.
38. Nemzeti Újság, 1928. július 21.
39. Esti Kurír, 1928. augusztus 29.
40. Nemzeti Újság, 1928. szeptember 7.
41. Ua.
42. A Cél, 1928. 269.
43. Ua.
44. Nemzeti Újság 1928. szeptember 11., szeptember 13.

Resümee: (Die Herausbildung und Tätigkeit der Ungarischen Nationalen Unabhängigkeitspartei)

Der Beitrag versucht darüber ein Bild zu geben, auf welche Weise die unter dem Namen wirkende Parteigestaltung: Ungarische Nationala Unabhängigkeitspartei (abgekürzt: die Rassenschützer Partei) zwischen 1924 und 1928 die Tätigkeiten der äußersten Rechte zusammenzuhalten strebte, wie sie zu sich den Einfluß der öffentlichen Meinung durch ihre ausgebreitete Publizistik ergriffen hat und zum Schluß, wie ihre Zielsetzungen zum Teil des Regierungsprogrammes wurden.